

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΑΠΟΚ/ΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛ. ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤ/ΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΤΑ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΤΑ**

Αθήνα, 2 Φεβρουαρίου 2011
Αριθ. Πρωτ.: 5370

Ταχ. Δ/νση: Σταδίου 27
Ταχ. Κώδικας: 101 83 – ΑΘΗΝΑ
Εισηγητής: Κίμων Σιδηρόπουλος
Τηλέφωνα: 213 136 4321
Αριθ. Fax: 213 136 4389

ΠΡΟΣ: Τις Αποκεντρωμένες Διοίκησης
της Χώρας
Διευθύνσεις Διοίκησης
Τμήματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης
και Νομικών Προσώπων

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ: 15

**ΘΕΜΑ: Έλεγχος νομιμότητας πράξεων Ο.Τ.Α. και αναζήτηση πειθαρχικής ευθύνης αιρετών μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. (άρθρο 238 του Ν. 3852/2010 «Πρόγραμμα Καλλικράτης»)
Σχετ.: Η υπ' αριθμ. 60/ 2010 εγκύκλιος της υπηρεσίας μας**

Σε συνέχεια της υπ' αριθμ. 60/ 2010 εγκυκλίου της υπηρεσίας μας με την οποία παρέχονταν διευκρινίσεις για τον τρόπο άσκησης του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των δήμων, των περιφερειών, των επιχειρήσεων, των συνδέσμων και νηδδ αυτών, καθώς και για τη διαδικασία αναζήτησης αστικής και πειθαρχικής ευθύνης των αιρετών των δήμων και των περιφερειών, κατά το μεταβατικό διάστημα μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας των ΟΤΑ, σας θέτουμε υπόψη σας τα ακόλουθα για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 238 του «Καλλικράτη».

Α' Έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των Δήμων και των Περιφερειών.

Οι πράξεις των συλλογικών και μονομελών οργάνων των Δήμων και των ΝΑ, οι οποίες ελήφθησαν μέχρι τις 31.12.2010 είναι εκτελεστές και παράγουν έννομα αποτελέσματα.

Οι αποφάσεις που θα κριθούν νόμιμες πρέπει να εκτελεστούν από τα αρμόδια όργανα, εντός της εδαφικής περιφέρειας της δημοτικής ενότητας ή της περιφερειακής ενότητας, εντός, δηλαδή, της εδαφικής περιφέρειας όπου ασκούσε εξουσία το εκδίδον την πράξη όργανο. Η ισχύς των πράξεων αυτών, για να επεκταθεί στο σύνολο του Δήμου ή της περιφέρειας θα πρέπει να ληφθεί νέα σχετική απόφαση από τα αρμόδια όργανα. Επισημαίνεται ότι το όργανο των δήμων και των περιφερειών, που από 1.1.2011 έχει την αρμοδιότητα έκδοσης πράξης όμοιου περιεχομένου με αυτή που εκδόθηκε πριν τις 31.12.2010, μπορεί με απόφασή του να την ανακαλέσει.

Επί αυτών των πράξεων θα ασκηθεί, επομένως, έλεγχος νομιμότητας τόσο για τις αποφάσεις των οργάνων των δήμων όσο και για αυτές των ΝΑ, εφόσον έχουν αποσταλεί στις αρμόδιες υπηρεσίες (είτε για τον υποχρεωτικό έλεγχο του άρθρου 149 ΚΔΚ, είτε για τον έλεγχο του άρθρου 68 ΚΝΑ). Οι προθεσμίες άσκησης του ελέγχου νομιμότητας είναι αυτές που ίσχυαν κατά τη χρονική στιγμή λήψης των αποφάσεων αυτών.

Επίσης, εάν έχει ασκηθεί προσφυγή κατά των πράξεων των τέως Δήμων και Κοινοτήτων και Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, πριν τις 31.12.2010 τότε ο χρόνος άσκησής της καθώς και ο χρόνος εξέτασης αυτής είναι αυτός που οριζόταν στις οικείες διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο υποβολής της προσφυγής.

Εάν, δε, έχει ασκηθεί προσφυγή κατά των πράξεων των τέως Δήμων και Κοινοτήτων και Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, μετά τις 1.1.2011 τότε ο χρόνος άσκησής της καθώς και ο χρόνος εξέτασης αυτής είναι αυτός που ορίζεται στις διατάξεις του «Καλλικράτη».

Σας γνωστοποιούμε, επίσης, ότι μέχρι την συγκρότηση, όπου απαιτείται, των Ειδικών Επιτροπών του άρθρου 152 του ΚΔΚ και τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του ΚΝΑ αναστέλλεται η προθεσμία εξέτασης των ασκηθεισών ενώπιον τους προσφυγών. Επομένως, ενώ η άσκηση της προσφυγής θα λαμβάνει χώρα εντός των προβλεπομένων προθεσμιών, ο αποκλειστικός χρόνος εξέτασής τους από την αρμόδια Επιτροπή θα αρχίζει από τη δημοσίευση της απόφασης για τη συγκρότησή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Σημειώνεται ότι εφόσον στις ισχύουσες κατά τις 31.12.2010 αποφάσεις συγκρότησης των

Επιτροπών αυτών δεν προβλεπόταν χρονική προθεσμία για τη διάρκεια ορισμού των μελών τους, τότε αυτές συνεχίζουν να λειτουργούν νόμιμα, ακόμα και κατά τη χρονική περίοδο μέχρι την αντικατάσταση των μελών τους, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 60/ 2010 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των συλλογικών οργάνων των Περιφερειών διενεργείται, σύμφωνα με τα άρθρα 225 και 226 του «Καλλικράτη», από τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του ΚΝΑ, μετά από παραπομπή των θεωρούμενων μη νόμιμων αποφάσεων από τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Οι Επιτροπές αυτές εξετάζουν και τυχόν προσφυγές κατά των πράξεων των συλλογικών οργάνων των περιφερειών. Ακολούθως, ο έλεγχος νομιμότητας των πράξεων των μονομελών οργάνων των Περιφερειών (Περιφερειάρχης, Αντιπεριφερειάρχης), ασκείται από το Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ενώ, τυχόν προσφυγές κατά των πράξεων των οργάνων αυτών ασκούνται ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Σημειώνεται η εκ παραδρομής αναγραφή των διαλαμβανόμενων στην υπ' αριθμ. 60/ 2010 (σελ. 4) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, αναφορικά με τον τρόπο άσκησης του ελέγχου νομιμότητας των πράξεων των περιφερειών από τις Επιτροπές Ελέγχου των Πράξεων του άρθρου 68 του ΚΝΑ. Επίσης κατά τη μεταβατική περίοδο ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης δεν μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση προσβαλλόμενης πράξης των Δήμων και Περιφερειών, αφού στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 238 του «Καλλικράτη» δεν εμπίπτουν οι διατάξεις του άρθρου 228 αυτού.

Τέλος, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 24 του οργανισμού κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας ΟΤΑ η εποπτεία του Κράτους επί των ΟΤΑ και των νομικών τους προσώπων, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 214 του «Καλλικράτη», ασκείται από το Τμήμα Προσωπικού και τα Τμήματα Διοικητικού–Οικονομικού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 238, παρ. 3 του «Καλλικράτη» οι πράξεις των δήμων, των περιφερειών, των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αυτών, των επιχειρήσεων τους, των συνδέσμων, καθώς και τυχόν προσφυγές που εκκρεμούν προς έλεγχο νομιμότητας, κατά το χρόνο έναρξης λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης και

των ως άνω Επιτροπών, διαβιβάζονται στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας Ο.Τ.Α. και οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν από την περιέλευσή τους στην εν λόγω Υπηρεσία.

Β' Αναζήτηση πειθαρχικής ευθύνης των αιρετών των δήμων και των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων

Σας γνωρίζουμε ότι αιρετοί των δήμων και των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, οι οποίοι έχουν εκλεγεί και κατά τη δημοτική και περιφερειακή περίοδο 2011- 2014 σε οποιοδήποτε αξίωμα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης, μπορούν να διωχτούν πειθαρχικά και να αναζητηθούν οι πειθαρχικές τους ευθύνες για παραπτώματα που τυχόν διέπραξαν κατά την προηγούμενη δημοτική και νομαρχιακή περίοδο, βάσει των διατάξεων των άρθρων 233επ. και 238, παρ. 1, τελευταίο εδάφιο του «Καλλικράτη». Δηλαδή, πχ μπορεί να διωχτεί πειθαρχικά περιφερειακός σύμβουλος για παραπτώματα που θεωρείται ότι διέπραξε ως Δήμαρχος, ή δημοτικός σύμβουλος για παραπτώματα που θεωρείται ότι διέπραξε ως Νομάρχης.

Τούτο διότι κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. ΣΤΕ 2464/ 2007 και 2964/ 2002) επιτρέπεται η άσκηση πειθαρχικής διώξεως κατά δημοτικού άρχοντα και η επιβολή σ' αυτόν πειθαρχικής ποινής για πειθαρχικά παραπτώματα που διαπράχθηκαν σε προηγούμενη θητεία εφόσον, πάντως, κατά τον χρόνο επιβολής της πειθαρχικής ποινής ο τιμωρηθείς έχει επανεκλεγεί.

Ειδικότερα επισημαίνεται ότι:

- Εάν ο χρόνος τέλεσης της διωκόμενης πράξης είναι πριν τις 31.12.2010 τότε το παράπτωμα υπόκειται σε τριετή παραγραφή, ισχύουσας της διάταξης του άρθρου 143, παρ. 2 του ΚΔΚ. Τούτο διότι, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 63/ 2007 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αν από τη τέλεση του πειθαρχικού αδικήματος μέχρι την έκδοση απόφασης από το οικείο όργανο ίσχυσαν περισσότεροι νόμοι εφαρμόζεται ο νόμος που περιέχει τις ευμενέστερες διατάξεις για τον διωκόμενο.

- Εάν, δε, ο χρόνος τέλεσης της διωκόμενης πράξης είναι μετά τις 31.12.2010 τότε το παράπτωμα υπόκειται σε πενταετή παραγραφή, ισχύουσας της διάταξης του άρθρου 233, παρ. 4 του «Καλλικράτη».
- Τέλος, η επιβολή της πειθαρχικής ποινής (η απόφαση, δηλαδή, του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης περί επιβολής της ποινής) θα πρέπει να λάβει χώρα πριν την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας των ΟΤΑ. Τούτο διότι ο Ελεγκτής Νομιμότητας θα επιλαμβάνεται της πειθαρχικής δίωξης παραπτωμάτων των αιρετών που θα τελεστούν μετά το χρόνο έναρξης της υπηρεσίας του, αφού δεν υφίσταται μεταβατική διάταξη περί του αντιθέτου.

Υποχρεώσεις των υπηρεσιών

Παρακαλούμε όπως κοινοποιήσετε την παρούσα εγκύκλιο στους δήμους και τις περιφέρειες της χωρικής σας αρμοδιότητας, και να λάβουν γνώση όλες οι υπηρεσίες αυτών, καθώς και τα νηδδ, οι σύνδεσμοι, τα ιδρύματα και οι επιχειρήσεις τους, παρέχοντας κάθε αναγκαία πληροφορία για την εφαρμογή της.

Η παρούσα είναι διαθέσιμη και στον ιστοτόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και στη διαδρομή: www.ypes.gr/Υπουργείο/ Εγκύκλιοι-Αποφάσεις, καθώς και στον ιστοτόπο kallikratis.ypes.gr.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γεώργιος Ντόλιος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. ΕΝΑΕ

Ταχ. Δ/ση: Μεσογείων 15

ΤΚ: 115 26- ΑΘΗΝΑ

2. ΚΕΔΚΕ

Ταχ. Δ/ση: Ακαδημίας 65 & Γενναδίου 8

ΤΚ 106 78- ΑΘΗΝΑ

3. ΕΕΤΑΑ ΑΕ

Ταχ. Δ/ση: Μυλλέρου 73- 77

ΤΚ 104 36- ΑΘΗΝΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού, κ. Ιωάννη Ραγκούση
2. Γραφείο Υφυπουργού, κ. Γεώργιου Ντόλιου
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα, κ. Δημήτρη Στεφάνου
4. Γραφείο Γενικού Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης, κ. Κωνσταντίνου Θεοδωρόπουλου
5. Δ/νση Μηχ/σης & ΗΕΣ
(με την παράκληση να την αναρτήσει στο
δικτυακό τόπο του Υπουργείου)
6. Όλες τις Διευθύνσεις της Κεντρικής Υπηρεσίας
7. Δ/νση Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΤΑ